

ISSIQ IQLIM SHAROITIDA RIVOJLANGAN EKSPRIMENTAL GIPERTIREOZDA UMUMIY OQSIL VA FIBRINOGEN MIQDORINING O'ZGARISH DINAMIKASI

Xonov A.Sh.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali, Termiz, O'zbekiston

MAVZUNING DOLZARBLIGI

Uzoq vaqt davomida gipertireozni o'rganishda yurak va qon tomirlarining o'zgargan funksiyalarini tahlil qilishga e'tibor qaratildi. Mikrovaskulyar rollardan biri, qonning reologik xususiyatlari ikkinchi darajali ahamiyatga ega edi va qonning reologik xususiyatlarining buzilishi bir qator asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Gipertireozda reologik xususiyatlar va qon ivishi to'g'risidagi ma'lumotlar juda ziddiyatli. Ba'zi mualliflarning fikriga ko'ra, gipertireoz antikoagulyant va fibrinolitik qon ivish tizimining depressiyasi va fibrinogen darajasining oshishi tufayli qon ivishining ko'payishi bilan tavsiflanadi. Boshqa mualliflar gipotiroidizmga gemostazning buzilishi tiroid gormonlarining yetishmasligi bilan bog'liq, ammo mexanizmlar hali aniqlanmagan. Perioperativ organ shikastlanishi uchun muhim bo'lgan yallig'lanish hujayralari sifatida trombositlar sonining ko'payishi sezilarli darajada qayta baholashni talab qiladi. Shunday qilib, gipotiroidizm va toksik bo'lmagan boshqa kasalliklar bilan og'rikan bemorlarda trombositik reaksiyalar yetarli darajada o'rganilmagan va ularning tadqiqotlari dolzarb ilmiy va klinik muammodir. Issiq iqlim sharoitida rivojlanadigan gipertiroid sharoitlarida qonning prokoagulyatsion xususiyatidagi o'zgarishlar dinamikasi ma'lum qiziqish uyg'otadi.

TADQIQOT MAQSADI

Issiq iqlim sharoitida rivojlanuvchi eksperimental gipertireozda Umumiy oqsil va fibrinogen miqdori o'zgarishlari dinamikasini o'rganishdan iborat.

TADQIQOT MATERIALLARI VA USULI

Gipertireoz modeli boshlang'ich og'irligi 130 – 180g bo'lgan oq naslsiz kalamushlarida 35-38 °C atrof- muhit haroratida har kuni 30 kun davomida 100 mkg/kg dozada L-tiroksinni yuborish orqali paydo bo'ldi. 30 kundan keyin hayvonlar dekapitatsiya bilan so'yildi. Qondagi umumiy oqsil va fibrinogen miqdori aniqlandi.

TEKSHIRUV NATIJALARI

Eksperimental hayvonlarning atrof-muhit harorati 18°C (nazorat) bo'lgan hayvonlarda eksperimental gipertireoz qonda umumiy oqsil va fibrinogen miqdorlari 69,1 g/l va 1,82 g/l. 18 °C dagi tajriba hayvonlarda umumiy oqsil va fibrinogen mos ravishda 7,5%, va 26,9 ga ko'payishi 74,3g/l va 2,31 g/l bilan tavsiflandi. Intakt guruh hayvonlar bilan solishtirganda yuqori atrof-muhit

harorati fonida eksperimental gipertireozning rivojlanishi qonda umumiy oqsil va fibrinogen miqdorlari sezilarli darajada oshishi va qonning koagulyatsion faolligining sezilarli darajada oshishi bilan tavsiflanadi. Shunday qilib, umumiy oqsil va fibrinogen darajasi yuqori harorat sharoitida rivojlangan tajriba hayvonlarda intakt guruh hayvonlarning qiymatlaridan mos ravishda 14,9 % va 140,1% ga yuqori edi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari atrof-muhit haroratiga qarab eksperimental gipertireozli hayvonlarda gemostaziologik reaksiyalarning bir xilligini ko'rsatadi. Yuqori atrof-muhit harorati sharoitida eksperimental gipertireozning rivojlanishi umumiy oqsil va fibrinogen qon tarkibining sezilarli darajada oshishi va trombotsitlarning prokoagulyatsion faolligining sezilarli darajada oshishi bilan tavsiflanadi.

XULOSA

Oddiy atrof-muhit haroratida eksperimental gipertireozning rivojlanishi trombotsitlarning prokoagulyatsion faolligining oshishi bilan tavsiflanadi. Yuqori atrof-muhit haroratida eksperimental gipertireozning rivojlanishi natijasida, umumiy oqsil va fibrinogen darajasining oshishi trombotsitlar agregatsiyasi parametrlarining oshishi bilan tavsiflanadi. Yuqori atrof-muhit harorati sharoitida gipertiroidizmga xos bo'lgan qonning prokoagulyant xususiyatlaridagi belgilangan o'zgarishlar antitrombik tadbirlarning yuqori darajada dolzarbligini belgilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Саитмуратова, О. Х., et al. "Изучение интерферониндуцирующей активности Ver-Mol-2 in vivo на экспериментальных животных." *Узбекский биологический журнал*. Ташкент 2 (2011): 3-5.
2. Хакимова, Г. А., and Ф. С. Мухаммедова. "ОНКОГЕНЕЗ И ДИАГНОСТИКА АТИПИЧНОЙ ТЕРАТОИД-РАБДОИДНОЙ ОПУХОЛИ." *The 1 st International scientific and practical conference "European scientific congress"* (February 20-22, 2023) Barca Academy Publishing, Madrid, Spain. 2023. 469 p.. 2023.